

Sygn. akt I UK 232/19

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania B. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 sierpnia 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 maja 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. odmówił B. K. prawa do emerytury.

Wyrokiem z 30 września 2016 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił odwołanie powoda. W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy w K. powołał się na art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i ocenił, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu wydane B. K. świadectwo pracy wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest niezgodne z rzeczywistym charakterem pracy wnioskodawcy. Ponadto wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac

wymienionych w wykazie A powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. Praca wnioskodawcy w spornym okresie miała charakter zmienny i obejmowała różnego rodzaju czynności. Nie można zatem zakwalifikować jego pracy w budownictwie przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, ponieważ dotyczyła ona jedynie części obowiązków wnioskodawcy. Według Sądu, ze spornego okresu zatrudnienia, jedynie praca wnioskodawcy w charakterze zbrojarza od dnia 2 czerwca 1997 r. do dnia 30 kwietnia 1998 r. może być zaliczona do pracy w warunkach szczególnych. Jednakże nawet doliczenie tego okresu nie daje wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w wymiarze potrzebnych 15 lat, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie.

Rozpoznając apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 5 grudnia 2018 r. w sprawie III AUa (...) oddalił apelację powoda i stwierdził, że apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd stwierdził, że spór w niniejszej sprawie ograniczał się do rozstrzygnięcia kwestii, czy B. K. osiągnął wymagany w/w rozporządzeniem Rady Ministrów z 1983 r. staż pracy uprawniający do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUZ, a w szczególności, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w B. w K. była pracą świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu w szczególnych warunkach, w rozumieniu powołanego wyżej rozporządzenia. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne oraz wywody prawne Sądu pierwszej instancji, iż sporne zatrudnienie wnioskodawcy w B. w K. nie było wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, poza okresem pracy w charakterze zbrojarza od dnia 2 czerwca 1997 r. do dnia 30 kwietnia 1998 r., zaś kwalifikacja pracy w świadectwie pracy nie odzwierciedla rzeczywistego stanu rzeczy i charakteru pracy wnioskodawcy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości powód pismem z dnia 4 marca 2019 r. na podstawie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to: art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, naruszenie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. oraz naruszenie przepisów prawa procesowego, a to: art. 233 § 1 k.p.c., art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. – wnosząc zarazem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż jest ona, w jego ocenie, oczywiście uzasadniona. W uzasadnieniu powód,

powołując się na orzecznictwo twierdzi, że świadectwo pracy w szczególnych warunkach można traktować jako domniemanie wykonywania takiej pracy. Ponadto w ocenie powoda, Sąd Apelacyjny nie odniósł się rzeczowo do zebranego materiału dowodowego, z którego to materiału (dowody z dokumentów, z zeznań świadków), zdaniem powoda, wynika, że wykonywał on pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w charakterze elektromontera przy pracach montażowych, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych oraz przy montażu konstrukcji stalowych pracując na wysokości. Powód wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku z przekazaniem sprawy właściwemu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za instancję kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi, to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437).

Należy wskazać, że to po stronie skarżącego leży wykazanie, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego

wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć. (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Należy zauważyć, że w zakresie kognicji Sądu Najwyższego jest sam przepis, a nie rozstrzygnięcie określonego sporu, zatem wątpliwości interpretacyjne powinny mieć poważne podstawy, aby wyjaśnienie znaczenia przepisów nie sprowadzało się do prostej wykładni albo samej oceny prawidłowości rozstrzygnięcia zapadłego na podstawie takich przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałyby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka, a skarga poza twierdzeniem, że jest oczywiście uzasadniona, nie zawiera żadnego wyводу prawnego, który

stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona. Zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134, postanowienie Sądu Najwyższego z 12 września 2018 r., III UK 178/17). Ponadto skarga kasacyjna ze względu na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zostaje przyjęta do rozpoznania tylko wtedy, gdy wniosek samodzielnie wskazuje i wykazuje naruszenie konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 266/13).

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że argumenty na rzecz oczywistości skargi kasacyjnej mogą, a nawet powinny utożsamiać się z zarzutami ujętymi w jej podstawach, lecz niedopuszczalne jest ich formułowanie przez wyrażenie braku aprobaty dla ocen mających charakter ustaleń w konkretnym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2018 r., I UK 191/17).

W przedmiotowej sprawie należy wskazać, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub czynności procesowych sądu wynika jaskrawa sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni, niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej przedstawionym rozumieniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2019 r., II CSK 284/19, LEX nr 2749734).

Należy także podnieść, że w razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., uzasadnienie to powinno wykazywać, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, czyli jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo zostało wydane w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Ponadto skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. Nie jest dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656).

W sytuacji, gdy skarga kasacyjna ogranicza się tylko do zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie wskazując na inne naruszenia prawa, jest ona niedopuszczalna jako nieoparta na ustawowej podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., III PK 73/11).

Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Poprzestanie w tym zakresie na sformułowaniu podstaw kasacyjnych i ich uzasadnieniu jest niewystarczające, bo chociaż przy konstruowaniu obu wymaganych elementów skargi argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy bada je na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2012 r., I UK 388/11, LEX nr 1215135).

Biorąc powyższe pod uwagę, należy zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną

przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nie orzeka się o kosztach postępowania kasacyjnego, ponieważ organ rentowy nie sporządził odpowiedzi na skargę kasacyjną.